

חיסיון עיתונאי: הארה על פסק הדין *United States of America v. Sterling*

שירן ירוסלבסקי* תהילה שוורץ אלטשולר**

א. מבוא. ב. פסק הדין *United States of America v. Sterling*.
ג. משמעות פסק הדין. ד. הדין בישראל. ה. הצעה לעיגון החיסיון
העיתונאי בחוק. ו. חיסיון עיתונאי בעידן הדיגיטלי ז. לסיום.

א. מבוא

החיסיון העיתונאי הוא הגנה מפני הפעלת לחצים, או כפייה שמטרתם לחשוף את זהות מקור המידע של עיתונאי, והמידע שנמסר לו מאותו מקור. סיבותיהם של מקורות המספקים מידע לעיתונאים לבקש אלמוניות הן מגוונות: החוק או כללי האתיקה המקצועית שלהם אוסרים עליהם להתראיין; חשש לפגיעה בשמם הטוב, בפרטיותם, בזכותם לאנונימיות או בקניינם ואפילו חשש לפגיעה בגופם ובחייהם.

המידע שעיתונאים מקבלים ממקורות מידע הוא חיוני הואיל וזו הדרך העיקרית ללמוד על פעולות השלטון ומחדליו, שלא מפי דוברי השלטון עצמם. לכן הטעם העיקרי להגנה על החיסיון העיתונאי הוא חשיבותו לעבודת העיתונאים ולחופש העיתונות. נשיא בית המשפט העליון לשעבר מאיר שמגר קבע שיש להעניק את הגנת החיסיון העיתונאי מכיוון ש"הסרת החיסיון מולידה רתיעה מפני הגילוי של המידע, ורתיעה זו מונעת מידע מן הציבור. עיתונות ללא מקורות מידע היא כנחל אכזב שמימיו יבשו, והחופש הפרסמה הופך אז לחסר משמעות".¹

מן הצד השני, החיסיון העיתונאי מונע מבעל דין להשתמש בראיה החוסה תחת הגנת החיסיון בהליך המשפטי. אי-חשיפת המקור העיתונאי עלולה לפגוע בתכלית גילוי האמת במשפט ועשיית צדק. לכן, מקובל להניח שיש לאזן בין אינטרסים אלו כדי להכריע באלו נסיבות ובאלו הליכים ראוי להגן על החיסיון העיתונאי.

* סטודנטית למשפטים, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

** ד"ר למשפטים, ראש פרויקט רפורמות במדיה, המכון הישראלי לדמוקרטיה; בית הספר למדיניות ציבורית, האוניברסיטה העברית בירושלים.

¹ ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב, פ"ד מא(2) 337, 364 (1987).

ב. פסק הדין *United States of America v. Sterling*

ביולי 2013 פסק בית המשפט האמריקני לערעורים כי הגנת החיסיון העיתונאי אינה חלה בהליכים פליליים כשהעיתונאי היה עד למעשה פלילי או השתתף בו (למשל כשההדלפה לעיתונאי הייתה כשלעצמה מעשה פלילי). כל עוד זימונו של העיתונאי להעיד הונפק בתום לב והוא מבוסס על צורך לגיטימי באכיפת החוק.²

ג'פרי אלכסנדר סטרלינג, סוכן CIA לשעבר, הואשם תחת ה-Espionage Act³ בהדלפת מידע ממשלתי מסווג על אודות מבצע הנוגע לנשק הגרעיני האיראני. המידע נמסר לג'יימס רייזן, עיתונאי של הניו-יורק טיימס שכתב על אודות המבצע בספרו "State of War".⁴ במשפט הועלתה הטענה כי סטרלינג הדליף מידע זה כנקמה על ההחלטה של ה-CIA לסיום העסקתו כסוכן ועל כך שה-CIA פעל כדי למנוע ממנו לפרסם מידע מסווג בזיכרונותיו האישיים.

במסגרת המשפט של סטרלינג ניתן צו לג'יימס רייזן המורה לו להעיד על אודות זהות המקור שמסר את המידע ולאשר כי הדברים המיוחסים למקור בכתב האישום אכן נעשו על ידו. סטרלינג הגיש בקשה לביטול הצו שנידונה בבית המשפט המחוזי של מדינת וירג'יניה. בית המשפט המחוזי פסק כי לרייזן עומדת הזכות לחיסיון עיתונאי שנגזר מהתיקון הראשון לחוקה. לכן, קבע בית המשפט המחוזי כי יש לבדוק אם להסיר את החיסיון על פי מבחן המאזן בין האינטרס לאיסוף ולהפצת חדשות לבין האינטרס לגילוי האמת במשפט. מבחן זה, המכונה "המבחן התלת שלבי"⁵ בודק: האם המידע שמבקשים מהעיתונאי הוא רלוונטי להכרעת המקרה המשפטי הנדון; האם לא ניתן להשיג את המידע בדרכים חלופיות; והאם יש אינטרס חזק לקבלת המידע. רק אם התשובה חיובית בשלושת השלבים, יש להסיר את החיסיון.

בית המשפט המחוזי סבר כי די בראיות הנסיבתיות שאספו רשויות החקירה ובכללן רישומי שיחות טלפון ותכתובות מייל כדי להכשיל את המבחן השני והשלישי. נקבע כי לא הוכח שהממשלה אינה יכולה להשיג את הראיות הדרושות לה באמצעים אחרים, ולא הוכח קיומו של אינטרס חזק המצדיק את הסרת החיסיון מכיוון והראיות הקיימות מספיקות לשם ביסוס התביעה.⁶

2 United States of America v. Sterling, No. 11-5028, 2013 U.S. App. 2013 WL 3770692, at *1 (4d Cir. July 19, 2013).
3 Espionage Act, 18 U.S.C. (1917).
4 JAMES RISEN, STATE OF WAR: THE SECRET HISTORY OF THE CIA AND THE BUSH ADMINISTRATION (2006), available at <http://www.amazon.com/State-War-Secret-History-Administration/dp/0743270673>.
5 Branzburg v. Hayes, 408 U.S. 665, 743 (1972).
6 פרשת Sterling, לעיל ה"ש 2, בעמ' 12.

בית המשפט לערעורים הפך את קביעת בית המשפט קמא ופסק כי הגנת החיסיון העיתונאי איננה חלק מהתיקון הראשון לחוקה או ה-Common Law כאשר מדובר בהליכים פליליים. לכן, חייב בית המשפט לערעורים את העיתונאי ג'יימס רייזן לחשוף את זהות מקור המידע שלו.

בית המשפט לערעורים הסתמך על התקדים שנקבע בפסק הדין של בית המשפט העליון בארצות-הברית בעניין Branzburg בשנת 1972, הנחשב להחלטה העקרונית ביותר שניתנה בארצות-הברית ביחס לחיסיון עיתונאי.⁷ פרשת ברנזבורג עסקה בסיקורים עיתונאיים של שלושה עיתונאים: ברנזבורג, מהעיתון Courier Journal היוצא לאור במדינת קנטקי; פפס, צלם של ערוץ טלוויזיה במדינת מסצ'וסטס וקלדוול, עיתונאי של הניו-יורק טיימס. שלושת התיקים נדונו בערכאות נמוכות ואוחדו לשם דיון עקרוני בבית המשפט העליון, בדיון נקבע הכלל כי המשפט האמריקני מכיר בהגנת החיסיון העיתונאי במקרים מסוימים, בייחוד כשהאינטרס הציבורי מחייב זאת. ברוב של חמישה כנגד ארבעה פסקו השופטים כי העיתונאים בפרשות שלפניהם מחויבים להעיד על אודות זהות מקורותיהם. בפסק הדין של דעת הרוב בעניין Branzburg נאמר כך:

"It would be frivolous to assert—and no one does in these cases—that the First Amendment, in the interest of securing news or otherwise, confers a license on either the reporter or his news sources to violate valid criminal laws".⁸

פסק-דין ברנזבורג אינו ברור, במובן זה שהשופט פאוול הצטרף לדעת הרוב שלא הכירה בחיסיון עיתונאי (לא כזכות חוקתית ולא מכוח המשפט המקובל), אך הכיר בו הלכה למעשה. השופט הוסיף הערה שלפיה קיים חיסיון עיתונאי בעל מעמד חוקתי, גם בהליכים פליליים, אם התביעה אינה נוהגת בתום לב.

בעשורים האחרונים הסתמכו עורכי דין ובתי משפט על אניגמטיות זו וטענו שלמעשה יש לראות את דעתו של השופט פאוול כמצטרפת לדעת המיעוט אשר סברה כי קיימת הגנת חיסיון עיתונאי, כולל בהליכים פליליים, ולא לדעת הרוב.⁹ במקביל, בעשורים שחלפו מאז פסק דין ברנזבורג נחקקו חוקים המעגנים את קיומו של חיסיון עיתונאי במרבית מדינות ארצות-הברית.

בשנים האחרונות נראית בבתי המשפט האמריקניים מגמה אחרת והם אינם מוכנים לקבל עוד את הטענה כי החיסיון העיתונאי חל בהליכים פליליים. ביטוי בולט למגמה זו הוא ההחלטה משנת 2006 בעניין עיתונאית הניו-

7 פרשת Branzburg, לעיל ה"ש 5.

8 שם, בעמ' 691.

9 פרשת Sterling, לעיל ה"ש 2, בעמ' 92–94.

יורק טיימס ג'ודית מילר, אשר נדרשה להעיד ולהמציא מסמכים על שיחות בינה לבין המקור שלה.¹⁰ בעקבות סירובה לעשות כן, ננקטו כנגדה הליכי ביזיון בית משפט, זאת לאחר שנדחו טענותיה כי עומד לה בנסיבות העניין חיסיון עיתונאי חוקתי, או פרי המשפט המקובל. הטעם לכך היה כי בהתחשב בנסיבות העניין ובעובדה שמדובר בהליך פלילי, אין להכיר בקיומו של חיסיון.¹¹

מגמה זו מגיעה לשיא בפסק הדין בענייננו. באי כוחו של רייזן טענו, כפי שטענו עורכי דין רבים לפנינו, כי על בית המשפט לאמץ את דעת השופט פאוול בעניין ברנזבורג ולהכיר בהגנת החיסיון העיתונאי מתוקף התיקון הראשון לחוקה.¹² בית המשפט דחה את הטענה וקבע כי אין להבין את ברנזבורג כמכיל כמה גישות פסיקתיות ויש לאמץ את השורה התחתונה של פסק הדין, שלפיה הגנת החיסיון איננה נגזרת מן התיקון הראשון ככל שמדובר בעבירות פליליות.

השופט טרקסלר שכתב את דעת הרוב בפסק הדין בענייננו קבע כי:

"We cannot accept this strained reading of Justice Powell's opinion. By his own words, Justice Powell concurred in Justice White's opinion [...] and he rejected the contrary view".¹³

התפיסה שמבטא בית המשפט האמריקני בפסק הדין היא שככל שמדובר בהליכים אזרחיים יש להכריע אם להעניק הגנת חיסיון עיתונאי תוך איזון בין האינטרס לגילוי האמת במשפט לבין האינטרס באיסוף והפצת חדשות על ידי המבחן התלת שלבי. לעומת זאת, בהליך פלילי, בניגוד להליך אזרחי, האינטרס לחקירה ואכיפה אפקטיביים גובר על כל אינטרס ציבורי אחר ולכן לא יחול החיסיון העיתונאי בהליכים פליליים מתוקף התיקון הראשון לחוקה:

"There is no First Amendment testimonial privilege, absolute or qualified, that protects a reporter from being compelled to testify by the prosecution or the defense in criminal proceedings about criminal conduct that the reporter personally witnessed or participated in, absent a showing of bad faith, harassment,

Richard B. Schmitt, *Journalist Jailed for Not Revealing Source to Court*, L.A. TIMES (July 7, 2005)
In re Grand Jury Subpoena, Judith Miller, <http://articles.latimes.com/2005/jul/07/nation/na-reporters7>, 397 F.3d 964, 990-1002 (D.C. Cir. 2005)

.In re Grand Jury Subpoena, Judith Miller, 438 F.3d 1141, 1145-49 (D.C. Cir. 2006)
שם, בעמ' 23-24.

פרשת Sterling, לעיל ה"ש 2, בעמ' 22.

10

11

12

13

or other such non-legitimate motive, even though the reporter promised confidentiality to his source".¹⁴

בית המשפט דחה גם את טענתו של רייזן כי גם אם לא ניתן להכיר בחיסיון עיתונאי מתוקף התיקון הראשון לחוקה, יש להכיר בחיסיון עיתונאי מתוקף שנים ארוכות של הכרה בחיסיון מכוח ה-Common Law, כפי שנעשה בעבר לגבי חסיונות אחרים שהוכרו מתוקף סעיף 501 לחוק הראיות הפדרלי.¹⁵ סעיף 501 קובע כי ה-Common Law, כפי שבית המשפט מפרש אותו לפי השכל הישר והניסיון, יכול להסדיר פריבילגיות אלא אם החוק האמריקני, החוקה, או פסיקת בית המשפט העליון קובעים אחרת. בית המשפט נימק את החלטתו לסרב להכיר בחיסיון העיתונאי לפי סעיף 501 בכך שבפסק דין ברנזבורג לא הכירו בחיסיון עיתונאי מתוקף ה-Common Law, ולכן אין זה ראוי שבית המשפט יכיר בכך בענייננו. בנוסף, אותן נסיבות שגרמו לדחיית הטענה בברנזבורג מתקיימות גם בענייננו – וגם שם נדחתה הטענה כי אי-הכרה בחיסיון עיתונאי תפגע באיסוף החדשות.

רייזן טען כי העובדה שהחיסיון העיתונאי מעוגן כיום בחוק בשלושים ותשע מדינות בארצות-הברית ובמחוז קולומביה מצביעה על כך שיש להכיר בחיסיון העיתונאי. בית המשפט לא שעה לטענה וסבר כי העובדה שטרם חוקק חיסיון עיתונאי פדרלי על אף הצעות החוק שהוגשו, מחזקת את המסקנה כי אל לבית המשפט לעגן את החיסיון מתוקף ה-Common Law.¹⁶

בנוסף, בית המשפט הצביע על ההבדלים שבין החיסיון העיתונאי לבין חסיונות מקצועיים אחרים אשר הוכרו במסגרת סעיף 501 לחוק הראיות הפדרלי (כגון חיסיון בין עורך דין ולקוח וחיסיון בין מטפל ומטופל).¹⁷

לדעתנו, נימוקי בית המשפט לדחיית טענת עיגון החיסיון מתוקף ה-Common Law אינם משכנעים משני טעמים עיקריים. ראשית, בזמן מתן פסק הדין בעניין ברנזבורג היו מדינות ספורות בלבד בארצות-הברית שהכירו בחיסיון העיתונאי בחוק. כיום, כמעט כל המדינות מכירות בחיסיון באמצעות עיגונו בחקיקה או בהלכה פסיקתית ובכלל זאת בהליכים פליליים. ניתן לטעון כי הכרה כה מקיפה של המדינות בחיסיון, מעידה על היעדר ההסכמה עם הכרעת בית המשפט בענייננו בנוגע לתוצאת איזון האינטרסים בשאלת הכרת החיסיון בהליכים פליליים. נראה כי מדינות ארצות-הברית סוברות כי יש לכבד את החיסיון העיתונאי גם בהליכים פליליים על מנת לשמור על האיסוף החדשותי וחופש התקשורת. ביקורת זו עולה בקנה אחד עם דעת המיעוט של השופט גרגורי עליה נרחיב בהמשך.

14 שם, בעמ' 15.

15 Jaffee v. Redmond, 518 U.S. 1 (1996).

16 שם, בעמ' 46–47.

17 שם, בעמ' 41, 44.

שנית, פסק הדין פוגע בוודאות המשפטית תוך ניגוד עם החקיקה המדינתית השואפת לקיים הסדר ברור וודאי בנוגע למצב המשפטי שבין עיתונאי למקורותיו. תוצאת פסק הדין תהיה שעיתונאי אשר יעניק הבטחת חיסיון למקורו, גם אם החוק במדינתו מכיר במפורש בהגנת החיסיון העיתונאי, לא יוכל להיות בטוח שלא יחייבו אותו לחשוף בעתיד את זהות המקור אם התביעה תגיע לבית משפט פדרלי.¹⁸

בית המשפט מוסיף וקובע כי גם לו היה מחיל את המבחן התלת שלבי שנהוג להחיל לגבי הגנת החיסיון העיתונאי בהליכים אזרחיים, לא הייתה התוצאה משתנה. הואיל ורייזן היה האדם היחיד שידע את זהותו של מי שבאופן בלתי-חוקי מסר מידע על תכנית מסווגת, ועצם העובדה שקיבל מידע זה, מהווה מרכיב חשוב בכתב האישום. עובדות אלו מובילות למסקנה כי עדותו של רייזן חיונית, שאם לא כן ייאלצו המושבעים להיעזר בראיות נסיבתיות כדי להסיק על אודות זהות המקור. האינטרס החזק (compelling interest) שהמדינה צריכה להראות במסגרת המבחן התלת שלבי, התקיים במקרה של סטרלינג, משום שכאשר מדובר בהדלפות של סודות מדינה והפרת חוקים פליליים מתעורר אינטרס לשמירה על בטחון המדינה. לכן יש אינטרס חזק בעדותו של העיתונאי לשם הרשעתו של מי שמסכן את ביטחון ארצות-הברית.¹⁹

עמדה זו למעשה מוציאה מגדר המשוואה את החשיבות שבקיומה של עיתונות חוקרת חופשית, בייחוד בסוגיות של ביטחון לאומי, שנהוג לראות בהן "חור שחור" של מידע שמדינות בכל העולם אינן מעוניינות לפרסם. הרי בכל מקרה, בהקשר שלנו, ברור היה לרשויות החקירה שסטרלינג הוא המדליף, על סמך האזנות לשיחות טלפון ומעקב אחר תכתובות דואר אלקטרוני. ההתעקשות שדווקא עיתונאי יעמוד ויצביע באצבעו על הנאשם, איננה לוקחת בחשבון פגיעה במעגלים רחבים יותר של חופש הביטוי ורואה תמונה צרה מדי, כזו הלוקחת בחשבון את האינטרס המקומי בלבד.

בהקשר זה מעניין להתעכב על דעת המיעוט של השופט גרגורי. גרגורי סבר ברמה העקרונית כי יש להכיר בחיסיון העיתונאי מתוקף התיקון הראשון לחוקה. הוא קבע כי הזכות לחופש עיתונות היא אחת מן הזכויות החוקתיות החשובות בארצות-הברית, הן להתפתחותה של ההיסטוריה האנושית והן לקיומה של דמוקרטיה. השופט גרגורי נימק את החלטתו בכך שאם לא יוגן החיסיון העיתונאי, יתפתח אקלים שלפיו בענייני ביטחון לאומי תחקירים יכללו אך ורק את הודעות הדוברות של סוכנויות ביטחון ושל הממשל, ללא כל יכולת לבדוק את אמתותן באופן עצמאי. לכן, הוא סבר כי חיסיון עיתונאי הוא עניין של היגיון פשוט, בעיקר תוך התייחסות לחוות דעת

¹⁸ ראו ביקורתו של Michael C. Dorf, *A Federal Appeals Court Rejects a New York Times Reporter's Plea to – Shield His Source, Highlighting the Need for Action by the Other Branches*, VERDICT (July 31, 2013), <http://verdict.justia.com/2013/07/31/a-federal-appeals-court-rejects-a-new-york-times-reporters-plea-to-shield-his-source-highlighting-the-need-for-action-by-the-other-branches>.

¹⁹ פרשת Jaffee, לעיל ה"ש 16, בעמ' 47–59.

שהוגשו לבית המשפט, למשל זו של עיתונאית הווינגטון פוסט דנה פריסט שהעידה על חוסר היכולת לפרסם פרשיות כמו אלה של מפרץ גוונטאנמו, אבו גאריב וחוסר הטיפול הנאות בגמלאי הצבא במרכז הרפואי ריד בארצות-הברית, ללא מקורות חסויים.²⁰

השופט גרגורי קובע לכן שיש להחיל את המבחן התלת שלבי גם על הליכים פליליים. לדעתו, הראיות הקיימות מבססות דיין את התביעה, והמדינה נכשלה בהוכחת השלב השלישי במבחן – אינטרס חזק שיחייב את הסרת החיסיון.

בנוסף, השופט מחדש ומציע כי בנוסף למבחן התלת שלבי יש לקחת בחשבון שני פרמטרים נוספים: הנזק שנגרם בעקבות הדלפת המידע והערך החדשתי הטמון במידע שהודלף לציבור. לדעתו, הדברים שפרסם ריזון הם בעלי חשיבות ציבורית גם בהתחשב בנזק שיתכן שנגרם בכך שמידע מסווג התפרסם. הוא עומד על הכישלון המודיעיני בחיזוי (היעדר) כלי הנשק הלא קונבנציונליים במלחמה בעירק, ואומר שבייחוד לאור כישלון זה ישנה חשיבות רבה בבירור המידע הנוגע לתהליך ההתגרענות האירני. לדעתו, חדשות "ראויות לפרסום" שמצדיקות את ההגנה שמעניק החיסיון העיתונאי הן חדשות אשר יש בגילויין ערך לציבור על אודות הנושאים שעל סדר היום. בעוד חדשות שאינן "ראויות לפרסום" אשר מצדיקות את הסרת החיסיון הן חדשות אשר מסכנות את ביטחון האזרחים או האומה בלי שיש בגילויין תועלת לציבור.

עוד מוסיף השופט גרגורי כי גם לולא היה פוסק כי יש להכיר בחיסיון העיתונאי מתוקף התיקון הראשון, אזי יש להכיר בו מתוקף ה-Common Law. לדעתו, העובדה כי מדינות כה רבות בארצות-הברית בחרו לעגן את החיסיון העיתונאי בחוק מובילה אותו למסקנה כי ראוי לפרש את הגנת החיסיון העיתונאי כנובעת מסעיף 501 לחוק הראיות הפדרלי.²¹

השופט גרגורי מבקר את העיתונות האמריקנית וקובע כי הדיווח השטחי בעיתונות הארצית בסוגיות ביטחון ומודיעין רק מחזק את החשיבות הציבורית שבספרו של ריזון. במקביל, הוא מתעמת עם עמדת הרוב וטוען כי היא מעדיפה את האינטרסים של הממשלה על פני אלה של העיתונות, ותוך כדי כך, פוגעת בעיתונות ובזרימה החופשית של מידע. פסק הדין של המיעוט הוא אמיץ וחתרני לאור הנטייה האמריקנית מאז מתקפת 9/11 להעדיף באופן מובהק אינטרסים של ביטחון לאומי וחיסיון מידע בטחוני על פני זכות הציבור לדעת.

²⁰ שם, בעמ' 90–91.
²¹ שם, בעמ' 86–117.

ג. משמעות פסק הדין

הנשיא ברק אובמה שהבטיח לעגן את חסינות המקורות העיתונאיים בחוק בעת מסע הבחירות שלו, עורר את זעמם של אזרחים אמריקנים רבים בחודשים האחרונים לאחר שהתגלה בפרשת AP כי חוקרים של הממשל קיבלו פלטי שיחות של עיתונאים, וזימנו כתבים לעדות שעלולה לחשוף את מקורותיהם.²² אכן, ההכרעה בעניין סטרלינג איננה נמצאת בחלל ריק. ימים ספורים לפני מתן פסק הדין פרסמה ועדה של משרד המשפטים, שמונתה על ידי הנשיא אובמה בעקבות התגובות לפרשת AP וביקורת שהופנתה כלפי יחס הממשל לעיתונאים, הנחיות חדשות ובעיקרן הקביעה כי לעיתונאים תינתן התראה מוקדמת על שימוש שרשויות אכיפת החוק מתכוונות לעשות בחומרים שלהם. רק קביעה כי הודעה כזו תסכן את הצלחת החקירה או התביעה המשפטית, תאפשר לוותר על ההודעה המוקדמת.²³ יש הרואים בהנחיות אלו תמיכה בחוקים המענגים חיסיון עיתונאי וצעד נוסף לקראת עיגון החיסיון העיתונאי בחקיקה פדרלית.²⁴

לכן גדולה ההפתעה מההחלטה בעניין סטרלינג. חברי קונגרס האשימו את הנשיא ואת התובע הכללי, אריק הולדר, שהתעקש על מיצוי ההליכים נגד רייזן, בהפרת החוקה האמריקנית המבטיחה חופש עיתונות. עיתונאים טענו כי בעקבות האירועים האחרונים מקורותיהם חוששים לשוחח עמם, וכי אילוץ רייזן לבוא לבית המשפט ולהצביע על סוכן ה-CIA סטרלינג, משמעותו הפיכת העיתונות לעיניים ולאוזניים של רשויות החקירה.²⁵ מומחי חופש ביטוי הכריזו כי מדובר במסמך האחרון בארון הקבורה של חופש העיתונות. פסק הדין יצר תהודה ציבורית גדולה ונטען כי זוהי פעולה נוספת בתכניתו של ממשל אובמה להילחם ב-whistleblowers, חושפי מעשי השחיתות ומספקי מידע מרשיע על אודות פעולות אסורות בארגון אליו הם שייכים.²⁶

22 Mark Sherman, *Gov't Obtains Wide AP Phone Records in Probe*, THE BIG STORY (may 13, 2013, 10:53 PM), <http://bigstory.ap.org/article/govt-obtains-wide-ap-phone-records-probe>

23 אריק בכר "ממשל אובמה מבטיח לשפר את ההגנה על עיתונאי אמריקה" מועצת העיתונות בישראל 16.07.2013 www.moaza.co.il/BRPortal/br/P102.jsp?arc=636820

24 Michael, לעיל ה"ש 18.

25 בכר, לעיל ה"ש 23.

26 *US Court Rules Reporters Have No First Amendment Protection*, PRESS TV (July 20, 2013), <http://www.presstv.ir/detail/2013/07/20/314738/us-court-reporters-have-no-protection>; *Obama Wants To Jail New York Times Reporter James Risen*, LAROUCHEPAC (July 23, 2013), <http://www.larouchepac.com/node/27464>

אף שפרשת סטרלינג זכתה לתהודה תקשורתית, לא ניתן להשוות בין תשומת הלב שאליו זכתה לבין הרעש התקשורתי סביב פרשות AP ואדוארד סנודן, אולם ההחלטה בעניין אינה פחות קריטית לעתיד העיתונות החוקרת מאשר שתי הפרשות האחרונות.

כבר פסק הדין בעניין ברנזבורג מהווה החלטה שיפוטית בעייתית. קשה להבין מדוע בית המשפט העליון האמריקני שבכל כך הרבה היבטים ראה בתיקון הראשון לחוקה מקור להגנה כמעט מוחלטת על חופש הביטוי, הסכים לראות בעיתונאי בכיר בניו יורק טיימס "קיצור דרך" להגיע אל חשודים, ולא השכיל להבין שעיתונאי הוא צינור חיוני להעברת מידע לציבור, כזה שראוי להעניק לו פריבילגיות לצורך מימוש תפקידו הציבורי. אבל, פסק הדין בעניין סטרלינג בעייתי שבעתיים: הוא חוסם את הפרצה הפרשנית שאפשר השופט פאוול וממילא הוא פוגעני עבור הזכות לחופש עיתונות בכלל ועבור החיסיון העיתונאי בפרט. האם הגנה על מקורות חסויים לא תוענק עוד מכוח החוק או הפסיקה, אלא נאלץ להסתמך על רמת אומץ הלב שיגלו עיתונאים בסירובם לחשוף מקורות? ג'יימס ריזון כבר הודיע שכג'ודית מילר לפניו, יעדיף ללכת לבית הכלא ולא להפר את החיסיון העיתונאי. הוא גם הודיע שיערער לבית המשפט העליון.

ד. הדין בישראל

בישראל אין עיגון בחוק לחיסיון עיתונאי, זאת על אף עשרות ניסיונות חקיקה בעבר.²⁷ אולם, קיים אצלנו עיגון פסיקתי לחיסיון עיתונאי – הלכת ציטרין,²⁸ שבה נקבע כי עיתונאי יחויב לחשוף את מקורותיו רק בהתקיים שלושה תנאים מצטברים:

- א. הגילוי הוא רלוונטי להליך הנידון בבית המשפט לפי המבחנים המקובלים.
 - ב. הגילוי הוא חיוני ובעל חשיבות לעשיית משפט צדק בנושא מהותי, דהיינו פשע או עוון, בעלי תוצאות או משמעות מהותיות או מעשה עוולה חמור.
 - ג. הגילוי נחוץ ואין אפשרות להישען על ראיות אחרות מבלי לדרוש את גילוי מקורות המידע.
- אף שבית המשפט מכיר בהלכת ציטרין, אנו נחשפים בשנים האחרונות למקרים בהם בית המשפט ורשויות האכיפה בוחרים להעניק פירוש מצמצם לחיסיון העיתונאי או למצוא דרכים לעקפו.

²⁷ ראו לדוגמה את הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (חיסיון עיתונאי), התשע"א–2011 פ/2840/18 (הצעת חוק פרטית של ח"כ ניצן הורוביץ ואחרים; הונחה על שולחן הכנסת ביום 10.1.2011) www.knesset.gov.il/privatelaw/data/18/2840.rtf. הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (חיסיון עיתונאי), התשע"א–2011 פ/2870/18 (הצעת חוק פרטית של נחמן שי ואחרים, הונחה על שולחן הכנסת ביום 17.1.2011) www.knesset.gov.il/privatelaw/data/18/2870.rtf. הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (חיסיון עיתונאי), התשע"ב–2012 פ/4582/18 (הצעת חוק פרטית של ח"כ נחמן שי ואחרים הונחה על שולחן הכנסת ביום 25.7.2012).

²⁸ ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב, פ"ד מא(2) 337 (1987).

בדצמבר 2011 צלמת "מקור ראשון", מרים צחי נדרשה בבית המשפט למסור תצלומים שצילמה עבור העיתון כדי לאפשר למשטרה לאתר פורצים לבסיס צה"ל. העיתון ומרים צחי התגוננו בטענה שחשיפת התמונות יגרמו לחשיפת המקור העיתונאי שגילה לצחי על התרחשות התקיפה, ולכן הן חוסות תחת החיסיון שבין עיתונאי למקור. בית המשפט קיבל את דרישת המשטרה ודרש מצחי להפקיד בכספת בית המשפט את הצילומים שצילמה. מרים צחי והעיתון "מקור ראשון" נאלצו להגיע עד בית המשפט העליון אשר פסק כי החיסיון חל גם על מידע עיתונאי שמסירתו עלולה לחשוף את זהות המקור העיתונאי.²⁹

בפרשת ענת קם בשנת 2009 אולץ כתב "הארץ" אורי בלאו אשר פרסם כתבה על אודות חיסולי מבוקשים באזור יהודה ושומרון לחשוף את המידע שהודלף אליו במסגרת הסכם שנחתם בינו לבין השב"כ כדי שהרשויות יוכלו להגיע אל קם, פקידה בלשכתו של אלוף פיקוד מרכז.³⁰ הדבר נעשה תוך איום בהעמדה לדין בעבירת ריגול חמור (סעיף 115 לחוק העונשין) המאפשרת להעמיד לדין לא רק מי שהדליף חומר סודי או פרסם אותו, אלא מי שרק החזיק בו.

באפריל 2012 הופר החיסיון העיתונאי של הבלוגר האנונימי המכונה 'אישתון'. באחד מתחקיריו בדק אישתון מי הם 126 האנשים החדשים שנוספו לרשימת חללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה בשנת 2011.³¹ אישתון פרסם כי חלק ניכר מסיבות המוות כלל לא מדווחות, וחלק אחר הוא בעייתי ומקוטלג בצורה לא נכונה. לפי כתבתו של אלוף בן באתר "הארץ", המסמכים שאישתון פרסם אינם סודיים, ואין בפרסומם איום על ביטחון המדינה.³² בכל זאת, זומן אישתון לחקירת במצ"ח ובמשטרת ישראל, שנועדה לגלות מי מסר לו מידע ומסמכים על מקרי מוות בצה"ל. חקירתו של אישתון היא הלכה למעשה אמצעי הפחדה כנגד אלו שמנסים להביא לידיעת הציבור מידע שמערכת הביטחון אינה מעוניינת בחשיפתו, זאת תוך פגיעה בפועל בעקרון החיסיון העיתונאי. פרשה זו היא דוגמה הממחישה את הפירוש המצמצם הניתן לחיסיון העיתונאי כחל רק על עיתונאים העובדים במדיה מסורתית בלבד.

ה. הצעה לעיגון החיסיון העיתונאי בחוק

פסק הדין בעניין סטרלינג מוכיח שהיסטוריה פסיקתית המכירה בחיסיון עיתונאי אינה מספיקה כדי להבטיח הגנה עתידית על חיסיון. לאמיתו של דבר, תוצאת פרשת סטרלינג נובעת מכך שאין חוק חיסיון פדרלי ואין הגנה חוקתית

רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון המאוחד (הצופה) בע"מ (פורסם בנבו, 29.11.2012).

ע"פ 8445/11 קם נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 31.12.2012).

"גיבורים נולדים במותם" אישתון 26.4.2012 www.eishton.wordpress.com/2012/04/26/memorial2012

אלוף בן "כולנו אישתון" הארץ 24.12.2012 www.haaretz.co.il/opinions/1.1892081

29
30
31
32

על חיסיון עיתונאי בארצות-הברית. במובן מסוים זאת גם הסיבה שבגינה הממשל מרשה לעצמו להאזין ולעקוב אחר עיתונאים.

המצב בישראל איננו שונה בהרבה. אנו סבורות כי יש לעגן בישראל את החיסיון בחוק, בייחוד לאור חוסר הוודאות הקיים בנוגע לגבולות החיסיון. במחקר מדיניות חדש שכתבנו ויתפרסם בקרוב בהוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה, גישתנו היא כי הגנת החיסיון העיתונאי לא תגן על העיתונאי בכל מצב, אלא יש לעגן למעשה את תנאי הלכת ציטרין בחוק בצורה שתאפשר לבחון אם האינטרס הציבורי להסרת החיסיון גובר על האינטרס הטמון בהגנה על תקשורת חופשית. בהתאם, אנו מציעות כי יש להבחין בין הליכים אזרחיים לפליליים בפירוש תנאי הלכת ציטרין. במקרים בהם הראיה החוסה תחת החיסיון יכולה לסייע להוכחת חפותו או אשמתו של אחד מהצדדים במשפט הפלילי, אזי יש לפרש את שני התנאים הראשונים להסרת החיסיון כבעלי רף נמוך יותר (הגילוי נדרש לעניין שאלה העומדת לדיון; הגילוי חיוני לצורך מניעת פשע, לשם עשיית צדק בנוגע לפשע או כדי למנוע עיוות דין חמור בהליכי משפט), והכל בהתאם לאינטרס החברתי לבירור האמת במשפט הפלילי.³³

בנוסף, קיימת כיום עמימות משפטית לגבי יכולת מקור לתבוע עיתונאי בגין הפרת חוזה או הפרת חובת זהירות במצבים שבהם הופר החיסיון. נראה כי לאור סוג היחסים בין מקור לעיתונאי והעובדה כי ההסכם ביניהם נעשה בעל פה, אין זה פשוט לקבוע אם אכן היה חוזה בין מקור לעיתונאי ואם ראוי לקבוע כי הוא הופר. לכן יש צורך בקריטריונים שיוכלו לסייע לבית המשפט לקבוע אם להטיל אחריות חוזית או נזיקית על העיתונאי. לגישתנו קריטריונים אלה צריכים לכלול התחשבות במהימנות המידע המועבר על ידי המקור לכתב; טבעו של המידע ובפרט אם נחוץ להביאו לידיעת הציבור; ההשפעה של חשיפת זהות המקור על מטרתה של התקשורת לשמור את הציבור מעודכן ולקדם שיח פוליטי, חברתי וכלכלי; המוטיבציה של המקור לבקשת החיסיון; הסיבות להפרת הסכם הסודיות מצד העיתונאי; חומרת הפגיעה שנגרמה למקור; מידת הגילוי ונסיבות היווצרות הסכם הסודיות.

על מנת לסייע למקורות להוכיח את קיום ההסכם ותנאיו אנו מציעות לפרסם פורמט סטנדרטי של הסכם בין מקור לעיתונאי שיפורסם בכמה מקומות נגישים. קיומו של הסכם כתוב יוכל לסייע למקור להוכיח את קיומו של החוזה ותוכנו.

³³ לגישה דומה הדוגלת בהקלה בפירוש רכיב הרלוונטיות בהליכים פליליים ראו ישגב נקדימון **למנוע ביטוי על מנת לאפשר ביטוי : הצעה להליך חשיבה לעיצוב גדרי היקפו ומידת הגנתו של חיסיון עיתונאי בעידן החוקתי 312** (עבודת גמר לתואר "דוקטור בפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה – הפקולטה למשפטים, 2012).

1. חיסיון עיתונאי בעידן הדיגיטלי

העידן הדיגיטלי מביא עמו שני שינויים משמעותיים בנוגע לדיון על אודות החיסיון. האחד הוא כי עיתונאי איננו עוד מי שעסק בכך בעיתונות המסורתית. השני הוא קיומן של טכנולוגיות המאפשרות לחסל הלכה למעשה את החיסיון גם ללא קשר להסרתו בהליך המשפטי עצמו.

ראשית, קיימות כיום דרכים חלופיות להזרמת רעיונות למרחב הציבורי – כדוגמת הבלוגוספירה והרשתות החברתיות. עיתונאים "מסורתיים" אינם הדרך היחידה לעשות כן. שינוי זה מעורר את השאלה מיהו עיתונאי ומתי יש להחיל את החיסיון בין עיתונאי לבין מקור.

חלק מהסיבה שבגינה סירב בית המשפט להכיר בעיגון של חיסיון מכוח ה-Common Law נובע מכך שגם אם קיימים הסדרים בכל המדינות בארצות-הברית, מכל מקום מדובר בהסדרים שונים. חלק מן השונות נובע מהשאלה מיהו "עיתונאי" שיכול ליהנות מהגנת החיסיון. אף על פי שבמדינת ניו-יורק מדובר על מי שעוסק בעיתונאות בתמורה או באופן מתמשך, החוק שם אינו כולל כותבי ספרים. דווקא חוק כזה לא היה נותן הגנה במקרה כמו של רייזן, שבו דובר על ספר. מצד אחר, רייזן באופן קבוע הוא עיתונאי של הניו-יורק טיימס. מצד שלישי, מה היה קורה לו היה מדובר בבלוגר?

מעניין שכבר בפסק הדין בעניין ברנזבורג כתב השופט ווייט (White) כי הוא צופה קושי בהכרעה מיהו עיתונאי שעליו תחול הפריבילגיה. הוא כתב כך:

it would be necessary to define those categories of newsmen who "Sooner or later qualified for the privilege, a questionable procedure in light of the traditional doctrine that liberty of the press is the right of the lonely pamphleteer who uses carbon paper or a mimeograph just as much as of the large metropolitan publisher who utilizes the latest photocomposition methods".³⁴

הצעת החוק המונחת היום על שולחן הכנסת מבקשת להותיר את ההגדרה מיהו עיתונאי לשר הממונה על ביצוע החוק.³⁵ מהלך שכזה יכול להוביל ליצירת הגדרה צרה אשר תצמצם את היקף הגנת החיסיון העיתונאי.

פרשת Branzburg, לעיל ה"ש 5, בעמ' 704.
הצעת חוק, לעיל ה"ש 27.

34
35

בנוסף, העדר הגדרת ה"עיתונאי" עמדה בעבר לרועץ בהעברת הצעת החוק לעיגון החיסיון העיתונאי ולכן אנו מאמינות כי הגדרה פשוטה וישימה של עיתונאי לצורך הגנת החיסיון יכולה לסייע לקידום הצעת חוק בנושא.³⁶

אנו מציעות להגדיר מיהו עיתונאי בדרך הבאה:

"עיתונאי – פירושו כל אדם שהוא באופן פעיל או באופן מקצועי עוסק באיסוף והפצה של מידע לציבור; לחילופין – הוא משמש במקצועות התקשורת במדינת ישראל, בתחום החדשות, וזאת כשכיר או כ-Freelancer (משתתף חופשי)"

ההגדרה המוצעת על ידינו משלבת בין הגדרה שנפוצה בחלק גדול ממדינות ארצות-הברית, אוסטרליה וניו-זילנד ובהמלצות הקהילה האירופית לבין ההגדרה המוצעת על ידי הוועדה המייעצת לבחינת הכללים למתן תעודת עיתונאי שהמליצה על התנאים לקבלת תעודת עיתונאי.³⁷ הרישא של ההגדרה המוצעת נוגעת למהות תפקיד העיתונאי ואילו הסיפא לדרך ההעסקה שלו. ההגדרות ברישא ובסיפא הן כאמור חלופיות, ו"עיתונאי" לצורך הגנת החיסיון יהיה מי שעונה על אחת משתיהן. ההגדרה המוצעת מתייחסת גם למאפייני התקשורת החדשה, ולכן כוללת גם סוגים חדשים של עיתונאים שהציבור נהנה מהמידע שהם מפיצים בשנים האחרונות (כמו בלוגרים למשל). כמו כן, אנו מציעות להרחיב את הגנת חיסיון העיתונאי כך שתחול גם על המסייעים לעיתונאי ועל האחראים עליו.

שנית, סוגיית החיסיון העיתונאי איננה נוגעת רק לחיובם של עיתונאים להעיד, אלא גם להסדרת הדרכים הטכנולוגיות שבהן נעשה שימוש כדי לחלץ מידע מעיתונאים, לדעת אם בכלל יש מקום לאלץ עיתונאים להעיד ופרקטיקות נוספות שמטרתן לייצר הפחדה של עיתונאים. פרקטיקות אלו יכולות לרוקן הלכה למעשה את החיסיון העיתונאי, גם אם הוא מעוגן בחוק או בחוקה. חוק "האח הגדול" שעבר בשנה שעברה גם את ביקורת בג"ץ מאפשר למשטרה להוציא פלטי שיחות גם של עיתונאים.³⁸ בנוסף, כיום ניתן לעקוב אחר היסטוריית חיפוש אינטרנטית ולהצליב עם פלטי השיחות, מה שמאפשר לדעת מה המשוחח חיפש במהלך או אחרי השיחה.

השאלה המשמעותית היא כיצד מציבים את גבול ההגנה על החיסיון העיתונאי בהתנהלות רשויות אכיפה. דוגמה לעמימות גבול הגנת החיסיון העיתונאי בהליכי חקירה הגורמת לריקונו מתוכן של החיסיון, היא פרשת ליאורה גלט-ברקוביץ.³⁹ לעיתונאי ברוך קרא, שנדרש להצביע על מקור מתוך פרקליטות המדינה שממנו קיבל

עמ' 25 לפרוטוקול כנס "עתיד החיסיון העיתונאי" המכון הישראלי לדמוקרטיה 20.5.2013.
 דוח הוועדה המייעצת לבחינת הכללים למתן תעודת עיתונאי (2011)
<http://www.shituf.gov.il/sites/shituf.gov.il/files/pdf.0> הוועדה לבחינת הכללים למתן תעודת עיתונאי נוסח סופי 0.pdf
 חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), התשס"ח-2007. בג"ץ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל (פורסם בנבו, 28.5.2012).
 ת"א (מחוזי ת"א) 1121/07 גלט-ברקוביץ נ' קרא, פס' 17-18 לפסק הדין (פורסם בנבו, 15.11.2011); ע"א 9705/11 גלט-ברקוביץ נ' קרא.
 36
 37
 38
 39

מידע, הסתבר בדיעבד כי השופט העניק את הצו לקבלת פלט השיחות שלו משום שהמשטרה טענה כי הוא עצמו חשוד. לאחר מעמד קבלת הצו, המשטרה זימנה את ברוך קרא לחקירה על מנת לבסס בדיעבד את העובדה כי הוא חשוד בשיבוש הליכי חקירה. לפי התנהלות זו, כל עיתונאי המנסה לברר מידע על אודות פרשיות שלטוניות, יוכל להיות חשוד בהליכי שיבוש משפט ולכן בקלות ייחשב כ"חשוד". שופטים הנוהגים להסתפק בעובדה שהעיתונאי הוא "חשוד" על מנת להעניק צווים המסמיכים את המשטרה לנקוט באמצעים כנגד העיתונאי, מרוקנים הלכה למעשה את החיסיון העיתונאי ואילו התנהלות המשטרה עוקפת את מהות הגנת החיסיון.⁴⁰

אנו סבורות כי יש לערוך את השינויים הבאים בהליכי החקירה והחיפוש, על מנת לשמור על תכלית הגנת החיסיון העיתונאי:

- חיפוש וחקירה – לאור חשיבות הליך האישור עם הגורמים המוסמכים, הבאת המידע הנחוץ להחלטה לבית המשפט ושקילת השיקולים הרלוונטיים, ולאור העובדה שהחיסיון העיתונאי אינו מעוגן בפקודת הראיות יש לעגן את עיקר הנהלים בדבר חיפוש וחקירה לכל הפחות בחקיקת משנה.
 - קבלת נתוני תקשורת של עיתונאים – בכל בקשה לקבלת נתוני תקשורת מעיתונאי ראוי לעגן את הדרישה לאישורו של קצין בדרגה הגבוהה ביותר וכן לחייב את אישורו של בית המשפט, כראוי לפוטנציאל הפגיעה בזכות הטמון בהפעלת הסמכות והקלות שבה ניתן להפעילה.
 - כמו כן, כאשר בתי המשפט שוקלים אם לאשר את בקשת מתן צו לקבלת נתוני תקשורת של עיתונאי לפי סעיף 413⁴¹ לחוק הם צריכים להתחשב בפרמטרים המופיעים בהלכת ציטרין להסרת חסיונו של העיתונאי ולא להסתפק בעובדה כי העיתונאי "חשוד" בביצוע עבירה.
 - האזנות – יש להשוות את התנאים בין בעלי חסיונות מקצועיים המעוגנים בפקודת הראיות לתנאיהם של העיתונאים, ולהוסיף את בעל החיסיון העיתונאי לסעיף 9 ו-9א לחוק האזנות סתר.⁴²
- עיגון חובת זימון עיתונאי במעמד מתן הצו – יש לעגן חובה בחוק כי בכל מקום בו רשות האכיפה מבקשת מבית המשפט להעניק צו כנגד עיתונאי, יש לאפשר את זימונו של העיתונאי על מנת להציג את עמדתו, כל עוד זימון זה לא ישבש את הליכי החקירה.

פרוטוקול כנס "עתיד החיסיון העיתונאי" של המכון הישראלי לדמוקרטיה, 14 (20.5.2013).
ס' 3 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), התשס"ח-2007, ס"ח 72.
ס' 9, 9א לחוק האזנות סתר, התשל"ט-1979, ס"ח 118.

40
41
42

ז. לסיום

פסק הדין בעניין סטרלינג מבטא את הכפפתן מרצון של רשויות השלטון האמריקניות לתפיסה של התחשבות יתר באינטרסים ביטחוניים על חשבון הגנה על זכויות האדם, תפיסה המאפיינת את ארצות-הברית שלאחר אירועי 9/11. גם ההבטחה שנדמה שהייתה מגולמת בבחירתו ובהשקפת עולמו של הנשיא ברק אובמה, מתפוגגת ברעש האירועים המטרידים של מעקבים והאזנות סתר לכלל האוכלוסייה ובעיקר לעיתונאים.

החלטת הרוב בעניין סטרלינג היא בעייתית, איננה מתחשבת בזכות לחופש עיתונות ואיננה לוקחת בחשבון השלכות קשות שיכולות להיות לחיוב עיתונאים להעיד ובכללן המוטיבציה של מקורות למסור להם מידע. אולם, פסק הדין לא ניתן בשנת 1972 כמו התקדים שעליו הוא מסתמך, אלא בשנת 2013. יש הטוענים כי אם בעולם דיגיטלי אין ולא יכולים להיות סודות, שהרי כל דבר מוצא את דרכו אל הרשת, אזי אין טעם להבחין בין הענשת מדליפי מידע לבין הענשת מפרסמי מידע מודלף. מה ההבדל, כך הם שואלים, בין אדון סטרלינג סוכן הסי.איי.אי. עצמו, או בראדלי מאנינג, אדוארד סנודן וענת קם, לבין העיתונאים שאליהם הודלף המידע והם אלה שפרסמו אותו, אם כל המדליפים יכולים להפוך לעיתונאים בעצמם ולפרסם את המידע בבלוג או בפייסבוק? אם, לעומת זאת, התפיסה היא כי יש סוגי מידע שהמדינה צריכה להגן עליהם, כמו מידע שיש לו ערך לביטחון המדינה, מדוע להחריג עיתונאים מהחובה לשמירת מידע זה? האם עיתונאי שקיבל חומר ממדליף וכעת מבקש חיסיון איננו דומה לנהג המילוט של השודד?

כמענה לכך ראוי לומר באופן ברור: חשיבותו של עיתונאי כמתווך מידע היא עצומה. בעולם העיתונות המסורתי במקרים רבים הוא היה הצינור היחיד להעביר מידע מאנשים פרטיים אל המרחב הציבורי. התפיסה על אודות חשיבות כלי הגנה משפטיים על המלאכה העיתונאית הייתה בהתאם. בתוך מארג זה התפתח גם הדיון בנושא החיסיון העיתונאי. ואולם, יש לזכור שגם בעידן המידע ברוב המקרים האפשרות הראשונית לקבל קצה חוט על עצם קיומו של המידע היא מן הגורם האנושי. אין להמעיט בחשיבותם של תחקירים עיתונאיים כמקור מרכזי להסרת הערפל מעל סוגיות שלמדינה יש עניין להסתירן מהעין הציבורית, ותיווך של סוגיות אלה לציבור בצורה סיפורית ומובנת. פעמים שיש צורך דווקא ב"עיתונאים הישנים", אלה שמסוגלים לתת לשצף המידע הביטחוני שנמצא בחוץ פשר וגם הקשר, להידרש לדרך שבה אזרחים קולטים מידע ומבינים אותו. **העידן הדיגיטלי לבדו איננו ערובה למידע פתוח.** לכן החשש הוא שחקירות אינטנסיביות של הדלפות, המשברים בין לאומיים סביב פרשת סנודן, ופסק הדין בענייננו, פשוט יגרמו לאנשים לא להדליף. האם הנזק שגרמו ג'יימס רייזן, ג'ודית מילר ואורי בלאו לביטחון הלאומי הוא גדול יותר מהתרומה שתרמו לשיח הציבורי? התשובה בעינינו היא שלילית.